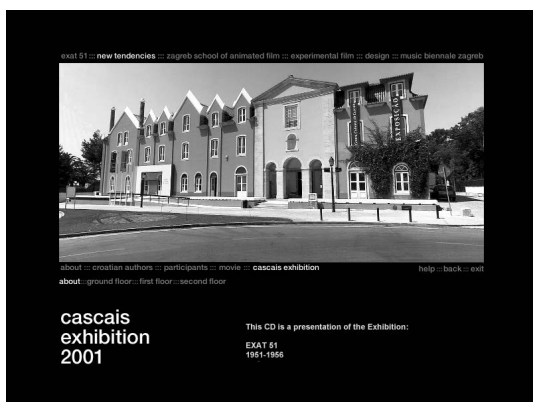

JADRANKA VINTERHALTER □ Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

Promotrimo li odnos tiskanog kataloga i multimedijuskog projekta baziranog na realiziranoj izložbi, u ovom slučaju **EXAT 51 (1951. - 1953) i NOVE TENDENCIJE (1961. - 1973.)**, doći ćemo do saznanja o sličnostima i razlikama dvaju medija, oba namijenjena publici.

Nedvojbeno je da će tiskani katalog, nazovimo ga tradicionalnim medijem, uvijek imati svoje mjesto i ulogu kao informativni, edukativni i dokumentarni pratilac izložbe, ali i svoj značaj kao samostalno izdanje. Međutim, uvođenje elektronske tehnologije u izdavaštvo i muzejsko-galerijsku djelatnost otvorilo je široke mogućnosti kreiranja i distribucije publikacija. Distribucija je slaba točka izdavaštva općenito, a za muzejske institucije bez instrumenata distribucije i za muzejske niske naklade još je više. Elektronskim putem distribucija postaje moguća u svakom trenutku i na svaku elektronsku adresu, preko web-siteova i elektronskih izdanja, što omogućava dostupnost bez ograničenja.

CD-ROM-ovi postaju popularna muzejsko-galerijska izdanja za prezentiranje pojedinih izložaba. Mogućnosti multimedije, dakle kombiniranja tekstualnih i slikovnih podataka uključujući reprodukcije, video i filmske zapise te zvučne segmente, omogućavaju da posredstvom nove tehnologije publikacija oživi i obogati se činjenicama koje ne sadržava tiskani katalog - klasična dokumentacija o izložbi. Ta kompleksnost, ulaženje u slojevite planove koji nude obilje tekstualnih i slikovnih podataka, mogućnost nadogradnje i spremanja novih

sl.1 Zgrada Centro Cultural de Cascais (Kulturnog centra) odnosno Fundação D. Luís I, u Cascaisu - mjesto održavanja izložbe **EXAT 51 i Nove tendencije** i polazište za pretraživanje CD-ROM-a.

sl.2 Prizemlje zgrade Centro Cultural de Cascais s postavom izložbe **EXAT 51 i Novih tendencija**.

podataka, jest osnovna kvaliteta novih, kompjutorski generiranih medija.

Tendencija je da nove tehnologije postaju sve jednostavnije za rukovanje i financijski sve povoljnije. Izložbe postaju dostupne i nakon njihova zatvaranja, one se mogu ponovno vidjeti a da se bitno ne gubi na kvaliteti jer virtualna senzacija prostora pruža visoki stupanj izvornosti i atraktivnosti. Kao medij, CD-ROM je ujediniio dimenzije prostora i vremena u kojima se odvija kretanje, dakle uspio je proizvesti simulaciju realnosti koja se može repetirati, zaustaviti, pretraživati: mogućnosti su goleme. Za razliku od tradicionalne dokumentacije izložbenog postava fotografijom, filmom i videom, CD-ROM gledatelju nudi ulazak u konkretni prostor i kretanje kroz njega, simulirajući stvarne točke gledanja posjetitelja na izložbi, u radijusu od 360 stupnjeva, željenom brzinom, uz približavanje i udaljavanje od umjetnine. Pri tome je gledatelj u aktivnom međuodnosu s medijem, jer ga on pokreće u pravcima koje želi, istražuje, vraća se i dakako izlazi iz njega.

Druga je karakteristika stupanj kvalitete tekstualnih i vizualnih informacija koje se nude multimedijalnim projektima CD-ROM-ova. I ona daleko premašuje klasični izložbeni katalog. Pored svih tekstova objavljenih u katalogu, koji se mogu ispisati u neograničenom broju, dokidajući problem male naklade, CD-ROM-ovi sadržavaju informacije koje su strukturirane po jednoj drugoj logici i nude pretraživanje s višestrukim mogućnostima: po autorima, djelima, ključnim događajima i drugim reperima.

sl.3 Presjek kroz prostor zgrade Centro Cultural de Cascais s postavom izložbe EXAT 51 i Novih tendencija koja je održana u svibnju i lipnju 2001.

U ovom izlaganju razmotrit ćemo radnu verziju CD-ROM-a koji je još uvijek u pripremi, *EXAT 51 (1951. - 1953) i NOVE TENDENCIJE (1961. - 1973.)*, izdavača Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu a u produkciji ATANOR multimedijskog studija. To je prvi CD-ROM što ga izdaje MSU, nakon vrlo uspjele izložbe *EXAT-a 51 i Novih tendencija* održane u svibnju i lipnju ove godine u Centro Cultural de Cascais (Kulturnom centru), odnosno Fundação D. Luís I, u Cascaisu, nedaleko od Lisabona. Autor izložbe, tekstova i postava je mr. Marijan Susovski, muzejski savjetnik MSU-a, a autor multimedijске koncepcije je Fjodor Fatičić, art direktor ATANOR-a. Katalog izložbe u izdanju portugalskog partnera tiskan je u nakladi od 500 primjeraka, što već sada ne pokriva potrebe MSU-a za bibliotečnom razmjenom i distribucijom zainteresiranim stručnjacima i potencijalnim suradnicima u mogućoj međunarodnoj suradnji i preuzimanju izložbe. To je bio i jedan od razloga da se poduzme projekt izrade CD-ROM-a.

U pregledavanju slojevitog i kompleksnog CD-ROM-a, polazi se od snimke zgrade Kulturnog centra u Cascaisu, nedavno za izlagačke potrebe adaptiranog samostana i njezina okruženja, te ulazi u virtualni prostor postava izložbe kroz prizemlje i dva kata tog zdanja. Tlocrti prostora imaju označene pozicije pojedinačnih radova umjetnika, čime se vrlo pregledno bilježi raspored djela i nudi mogućnost direktnoga kontakta gledatelja s odabranim radom.

Priča koja se odvija pred gledateljima započinje prikazom EXAT-a 51 (što je za sada dovršeni dio CD-ROM-a), avangardnog pokreta nastalog 1951. godine u Zagrebu kada se krug mladih likovnih umjetnika, arhitekata, dizajnera opredijelio za slobodan i stvaralački umjetnički izraz kako u svojoj umjetničkoj praksi, tako i svojim teoretskim stavovima, kroz dva Manifesta Grupe, 1951. i 1953. Bio je to radikalni stav nasuprot soc-reizmu, koji je usmjerio hrvatsku umjetnost pravcem otvorenosti, kreativnosti, i suradnje sa svjetskom umjetničkom scenom. Izravan nastavak jest osnivanje međunarodnog pokreta Novih tendencija 1961. u Zagrebu, koje uz likovne radove obuhvaćaju muziku, eksperimentalni film i video, animirani film.

Niz portreta devetorice autora - sudionika EXAT-a 51: Bernardo Bernardi, Zdravko Bregovac, Vlado Kristl, Ivan Picelj, Zvonimir Radić, Božidar Rašica, Vjenceslav Richter, Aleksandar Srnec i Vladimir Zaharović, polazne su točke za dalja pretraživanja. Kako je ovaj CD-ROM na engleskom jeziku, svako se ime autora čita i čuje, kako bi se strancima približio izvorni izgovor njihovih imena. Kod izbora autora može se pregledavati svaki pojedinačni rad s podacima, a za pojedine radove može se izabrati ulazak u detalje: dvodimenzionalna povećanja koja daju zorniji prikaz izvedbe geometrijskog, op-artističkog crteža u slučaju Ivana Picelja ili mobilni detalj ubacivanjem video segmenta kod radova Vjenceslava Richtera i Aleksandra Srneca.

Na izložbi u Cascaisu je video projekcijama bio predstavljen pregled Zagrebačkog crtanog filma, koji se vre-

